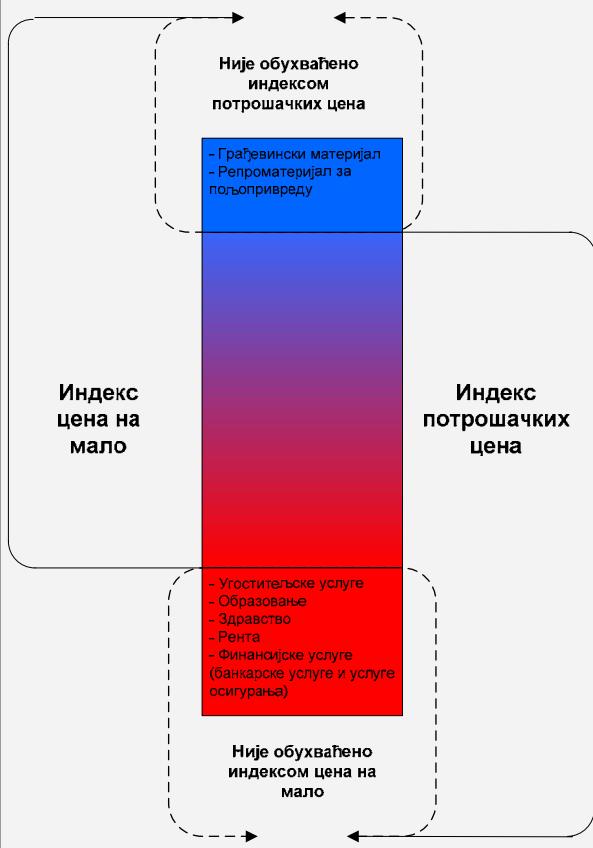
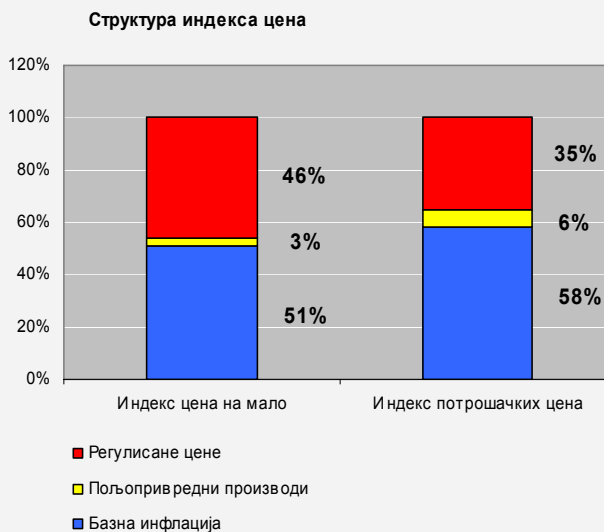

Индекс цена на мало и индекс потрошачких цена

Индекс цена на мало користи се у Србији као званично мерило инфлације. Међутим, у великом броју других земаља главни показатељ инфлације представља индекс потрошачких цена. За обрачун овог индикатора користи се методологија хармонизованог индекса цена у Европској унији (HICP). Републички завод за статистику је код нас индекс потрошачких цена први пут објавио почетком 2007. године.

Методолошке разлике између индекса цена на мало и индекса потрошачких цена састоје се у обухвату производа чије се цене прате, као и у начину обрачуна њихових пондера. Индекс цена на мало прати цене грађевинског материјала и репроматеријала, које не укључује индекс потрошачких цена (2% производа из индекса цена на мало није обухваћено индексом потрошачких цена). За разлику од индекса цена на мало, индекс потрошачких цена обухвата и цене угоститељских и здравствених услуга, услуга образовања, финансијских услуга и ренти (7% производа и услуга из индекса потрошачких цена није обухваћено индексом цена на мало). У обрачуну индекса цена на мало за пондере се користи структура промета на мало, док се пондерациони систем индекса потрошачких цена добија из структуре потрошње домаћинства усклађене са структуром финалне потрошње домаћинства из БДП-а.

Ако направимо поделу цена које прате посматрани индекси на оне које се формирају на тржишту и на оне које су регулисане, уочићемо значајне разлике између та два индекса.

У индексу потрошачких цена удео цена регулисаних производа је знатно мањи него у индексу цена на мало и износи 35%. Наиме, мање је учешће скоро свих цена које су под неким видом контроле државе: нафтних деривата 4,7% (у индексу цена на мало 9,5%), електричне енергије 6,4% (у индексу цена на мало 7,2%), комуналних услуга 2,7% (у индексу цена на мало 8,4%) и саобраћајних услуга 1,2% (у индексу цена на мало 3,4%). Веће је учешће само код лекова и угља. Значајна разлика је и у пондерима додељеним групи пољопривредних производа. Та група производа има скоро дупло веће учешће у индексу потрошачких цена (6,2%).

Тако долазимо до закључка да базна инфлација рачуната на основу индекса потрошачких цена има веће учешће у том индексу (58%) него у индексу цена на мало.

Различита пондерациона структура за резултат има различите доприносе укупном ценовном расту појединих група производа. Отуда и разлике у обрачунатим индексима за исти период.

У првом тромесечју 2007. потрошачке цене су оствариле раст од 0,7%, док је у истом периоду раст цена мерен индексом цена на мало износио 1,2%. Услуге које обухвата индекс потрошачких цена (али не и индекс цена на мало) нису узрок мањег раста овог индекса, већ мање учешће регулисаних цена. Наиме, цене комуналних услуга, које су дале највећи допринос расту цена на мало, имале су знатно ниже учешће у индексу потрошачких цена, тако да је и раст цена мерен овим индексом био нижи у посматраном периоду.

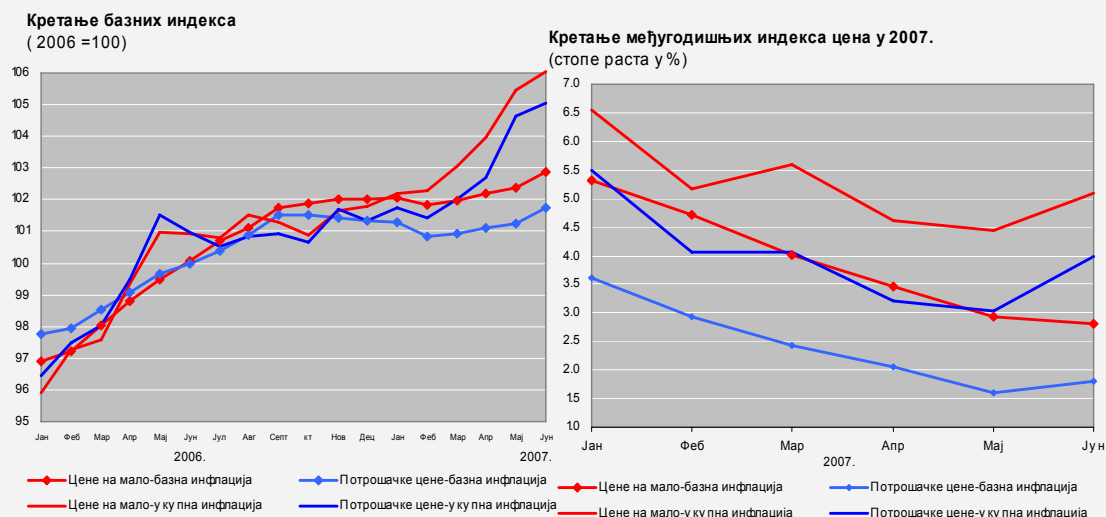
У другом тромесечју је остварен сличан раст потрошачких цена и цена на мало, 3,0% и 2,9% респективно. Занимљиво је да је у том периоду и базна инфлација рачуната на основу потрошачких цена и цена на мало имала сличан раст (0,8% и 0,9%), тако да су највеће разлике у доприносима укупном расту тих индекса остварене у оквиру цена регулисаних и пољопривредних производа.

Доприноси расту цена
(у % поенима)

	Јан.	Фебр.	Март	Апр.	Мај	Јун
Цене на мало (месечна стопа раста, у %)	0.4	0.1	0.7	0.9	1.4	0.6
Базна инфлација	0.0	-0.1	0.1	0.1	0.1	0.2
Пољопривредни производи	0.1	0.0	0.0	0.2	0.2	-0.3
Регулисане цене	0.3	0.2	0.6	0.5	1.1	0.7
Потрошачке цене (месечна стопа раста, у %)	0.4	-0.3	0.6	0.7	1.9	0.4
Базна инфлација	0.0	-0.3	0.1	0.1	0.1	0.3
Пољопривредни производи	0.0	0.0	0.1	0.3	0.9	-0.4
Регулисане цене	0.4	0.0	0.4	0.2	0.9	0.5

Ако посматрамо нивое цена и међугодишње стопе раста и укупне и базне инфлације, приметимо да је ниво цена на мало, као и базне инфлације, виши уколико се рачуна на основу индекса цена на мало. Разлика се креће од 1 до 1,5 п.п.¹

Серија података индекса потрошачких цена, која нам је доступна од јануара 2006. године, сугерише да је кретање индекса потрошачких цена веома слично кретању индекса цена на мало, тако да не можемо рећи да један од њих има више изражену волатилност од другог.

Будући да је индекс потрошачких цена у многим земљама општепризнато мерило инфлације и да се при његовом обрачуна користи јединствена методологија, праћење овог индекса код нас омогућиће квалитетнију компаративну анализу нашег са међународним окружењем.

У плану је да се код нас у наредном периоду пређе на индекс потрошачких цена као званично мерило инфлације. Чињеница да постоји сличност у погледу кретања ова два индекса свакако ће олакшати тај прелазак.

¹ Међугодишњи раст цена мерен индексом цена на мало у мају и јуну 2007. је износио 4,4% и 5,1%, а мерен индексом потрошачких цена 3,0% и 4,0%, респективно.